

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

๑. ภิกษุทั้งหลายกราบทูลถามว่า ส่วนพระอัครสาวกทั้ง ๒ ได้กระทำความอะไรไว้เล่า พระเจ้าข้า ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสว่า ได้กระทำความปรารถนาเพื่อความเป็นอัครสาวกไว้ ความย่อว่า ในที่สุดสองไขยกัลป์ยิ่งด้วย ๑๐๐,๐๐๐ กัลป์ แต่กัลป์นี้ไป สารีบุตรบังเกิดในตระกูลพราหมณ์มหาศาล มีนามว่าสรทมานพ ฯ โมคคัลลานะบังเกิดในตระกูลคหบดีมหาศาล มีนามว่า สิริวัชฌกุกุมพี ฯ มาณพทั้ง ๒ เหล่านี้ได้เป็นสหายเล่นสนุกสนานด้วยกัน ฯ โดยกาลที่บิดาล่วงลับไป สรทมานพก็ได้ครอบครองทรัพย์เป็นอันมากอันเป็นมรดกที่มีอยู่ของตระกูล วันหนึ่ง อยู่ในที่รโหฐานคิดว่า เรารู้เฉพาะอรรถภาพในโลกนี้เท่านั้น หากรู้ถึงอรรถภาพในปรโลกไม่ อกรรมดาว่าความตายของเหล่าสัตว์ผู้เกิดแล้ว เป็นเรื่องเที่ยงแท้ เราควรบวชสักอย่างหนึ่งแล้ว ทำการแสวงหาโมกขธรรม ฯ สรทมานพนั้นเข้าไปหาสหายแล้วพูดว่า สิริวัชฌะผู้เป็นสหาย เราจักบวชแสวงหาโมกขธรรม เพื่อนจักอาจบวชพร้อมกับเราหรือไม่เล่า ฯ เรา ไม่อาจจักบวชได้สหาย เพื่อนจงบวชตามลำพังเถิด ฯ สรทมานพนั้นคิดว่า ธรรมดาผู้ไปสู่ปรโลกจะพาสหายหรือพวกญาติมิตร ไปได้ ย่อมไม่มี กรรมที่ตนทำแล้ว ย่อมเป็นของตนเท่านั้น ฯ แต่ที่นั่น สรทมานพนั้น จึงให้เปิดเรือนคลังแก้วออกแล้ว ให้ทานจำนวนมากแก่คนกำพร้า คนเดินทาง คนฉวิพิก และคนยากจนทั้งหลายแล้วเข้าสู่เชิงเขา บวชเป็นฤๅษี ฯ

๒. เมื่อสมเด็จพระบรมศาสดา ประทับนั่งแล้วอย่างนั้น พระอัครสาวกทั้ง ๒ และพระภิกษุที่เหลือทั้งหลายก็นั่ง ณ อาสนะที่ถึงแก่ตน ๆ แล้ว ฯ สรทาบสได้ย็นถือนันตร ดอกไม้ใหญ่ก้อนเหนือพระเศียรของพระตถาคตเจ้า ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาทรงอธิษฐานว่า ขอสักการะของพวกชฎิลนี้ จงมีผลมากเถิด แล้วทรงเข้านิโรธสมาบัติ ฯ

พระอัครสาวกทั้ง ๒ กิติ ภิภษุที่เหลือทั้งหลายกิติ ทราบว่าสมเด็จพระบรมศาสดาทรง
 เข้านิโรธสมาบัติแล้ว จึงได้เข้านิโรธสมาบัติ ฯ เมื่อพระตถาคตเจ้าประทับนั่งเข้านิโรธ
 สมาบัติตลอด ๗ วันแล้วพวกอันตเววสิก เมื่อถึงเวลาที่ยวภิกขาจาร บริโภคมูลผลาผล
 ในป่าแล้ว ก็ยืนประคองอัญชลีแด่พระพุทธเจ้าตลอดกาลที่เหลือ ฯ ฝ่ายสรทดาบสไม่
 ไปแม้สู้ที่ภิกขาจาร ก็นั่งตรอดอกไม้อยู่นั่นเอง ให้เวลาล่วงไปด้วยปีติและสุขตลอด
 ๗ วัน ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาเสด็จออกจากนิโรธสมาบัติแล้วตรัสเรียกพระนิสภ-
 เถระผู้เป็นอัครสาวกซึ่งนั่งอยู่เบื้องขวา ด้วยพระพุทธดำรัสว่า นิสภะ เธอจงกระทำ
 อนุโมทนาอาสนะดอกไม้อีกแด่ดาบสทั้งหลายผู้ทำสักการะเถิด ฯ พระเถระมีใจยินดี
 เสมือนแม่ทัพใหญ่ประสบลาภใหญ่จากสำนักของพระเจ้าจักรพรรดิราช ฉะนั้น ดำรง
 อยู่ในสาวกบารมีญาณ เริ่มอนุโมทนาอาสนะดอกไม้อีกแล้ว ฯ ในที่สุดเทศนาของพระนิสภ-
 เถระนั้น สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสเรียกพระอัครสาวกองค์ที่ ๒ ด้วยพระพุทธดำรัส
 ว่า ภิภษุ แม้เธอก็จงแสดงธรรมเถิด ฯ พระอโนมเถระพิจารณาพระพุทธวจนะ คือ
 พระไตรปิฎกแล้วจึงแสดงธรรม ฯ ด้วยเทศนาของพระอัครสาวกทั้ง ๒ ไม่ได้มีความ
 ตรัสรู้แก่ดาบสแม้สักรูปหนึ่ง ฯ ครั้งนั้น สมเด็จพระบรมศาสดาทรงดำรงอยู่ในพุทธวิสัย
 หาประมาณมิได้ ทรงเริ่มแสดงธรรม ฯ ในเวลาจบเทศนา ยกวันสรทดาบสเสียชุกฉิล
 ๗๔,๐๐๐ รูปแม่ทั้งหมด ได้บรรลूपระอรหัตแล้ว ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาทรงเหยียด
 พระหัตถ์ตรัสว่า เธอทั้งหลาย จงเป็นภิภษุมาเถิด ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. อคคสาวกา ปน ภนฺเต ก็ กรีสฺสูติ ฯ อคคสาวกาวาย ปตฺถนํ กรีสฺสู ฯ
 อิตฺถ กปฺปสฺตสทฺสสทฺทิกสฺส ทิ กปฺปานํ อสงฺเขยฺยสฺสมตฺถเก สารีปฺตุตฺโต พฺรหฺมณ-
 มหาสาลกฺุเล นิพฺพตฺติ นามเณ สรทมาณโว นาม อโหสิ ฯ โมคคฺลลาโน คหปติ-
 มหาสาลกฺุเล นิพฺพตฺติ นามเณ สิริวฑฺฒกฺุณฺณพิกโก นาม อโหสิ ฯ เต อุภอฺปิ สหป-
 สุกีฬกา สหายกา อเหตุํ ฯ สรทมาณโว ปิตุจฺจเยน กุลสนฺตกํ มหาชนํ ปฏิปชฺชิตฺวา
 เอกทิวสํ รโหคฺโต จินฺเตสิ อหํ อธิโลกตฺตภาวเมว ชานามิ โน ปรโลกตฺตภาวํ
 ชาตสฺตตฺตานญจ มรณํ นาม ชฺฐวํ มยา เอกํ ปพฺพชฺชํ ปพฺพชิตฺวา โมกฺขชมฺมคเวสนํ
 กาทุํ วุณฺณตฺตีติ ฯ โส สหายกํ อุปสงฺกมิตฺวา อาห สมฺม สิริวฑฺฒ อหํ ปพฺพชิตฺวา
 โมกฺขชมฺมํ คเวสิสฺสามิ ตวํ มยาสทฺธิ ปพฺพชิตุํ สกฺขิสฺสสิ น สกฺขิสฺสสิตี ฯ น
 สกฺขิสฺสามิ สมฺม ตวํเยว ปพฺพชาหิตี ฯ โส จินฺเตสิ ปรโลกํ จจฺจนฺโต สหายํ วา
 ญาตีมิตฺเต วา คเหตุวา คโต นาม นตฺถิ อตฺตนา กตํ อตฺตโน ว โหตีตี ฯ ตโต
 รตนโกฏฺฐจาการํ วิวราเปตฺวา กปณฺทิกวณฺิพฺพกยาจกานํ มหาทานํ ทตฺวา ปพฺพตปาหนํ
 ปวิสิตฺวา อิลิปพฺพชฺชํ ปพฺพชิตฺวา (ธมฺมปทฺฐจกถาย ปจฺจโม ภาโค/หน้า ๙๕ - ๙๖)

๒. เอวํ นิลินฺเน สตฺถริ เทว อคคสาวกา เสสภิกฺขุ จ อตฺตโน อตฺตโน
 ปตฺตตาสเนสุ นิสีทิสฺสู ฯ สรทตปาโส มหนฺตํ ปุปฺพจจฺจตฺตํ คเหตุวา ตถาคตฺสส มตฺถเก
 ธารเณโต อฏฺฐาสิ ฯ สตฺถา ชฺฎฺฐิลานํ อยํ สกฺกาโร มหปฺพลโ โหตฺตุติ นิโรธสฺมาปตฺตี
 สฺมาปชฺชิตฺวา สตฺถุ สฺมาปตฺตี สฺมาปนฺนภาวํ ญตฺวา เทว อคคสาวกาปิ เสสภิกฺขุปิ
 สฺมาปตฺตี สฺมาปชฺชิสฺสู ฯ ตถาคเต สตฺตาทํ นิโรธสฺมาปตฺตี สฺมาปชฺชิตฺวา นิลินฺเน
 อนฺเตवासิกา ภิกฺขาจารกาเล สมฺปตฺเต วณฺฺมุลผลาผลํ ปรีกฺขชิตฺวา เสสกาลํ พุทฺธานํ
 อญฺชสิ ปคคยฺห ติฏฺฐจฺนติ ฯ สรทตปาโส ปน ภิกฺขาจารมฺปิ อคคตฺวา ปุปฺพจจฺจตฺตํ

ธารยมาโน ว สตตาททำ ปิติสุเขน วิดีนาเมสิ ฯ สตถา นิโรธโต วุฏฺจาย ทกฺขินฺนปฺสเส
 นิลินฺนํ อคฺคสวากํ นิสภตฺเถรํ อามนฺเตสิ นิสภ สกฺการการกานํ ตาปสถานํ
 ปุปฺผาสนาหุโมทนํ กโรหิตฺติ ฯ เถโร จกฺกวตฺตฺริณฺโณ สนฺติกา ปฏฺิลทฺธมฺหาลาโก
 มหฺาโยโธ วีย ตฺถจฺมานโส สวากปารมีมาเถ จตฺวา ปุปฺผาสนาหุโมทนํ อารภิ ฯ
 ตสฺส เทสนาวสาเน ทุตฺติยสวากํ อามนฺเตสิ ตฺวํปิ ภิกฺขุชฺชมมํ เทเสหิตฺติ ฯ อโนมตฺเถโร
 เตปิฏฺกํ พุทฺทวจนํ สมฺมลิตฺวาชฺชมมํ กเถสิ ฯ ทฺวินฺนํ อคฺคสวากานํ เทสนาย
 เอกสฺสาปิ อภิสมฺโย นาโหสิ ฯ อถ สตถา อปริมาเถ พุทฺทวิสเย จตฺวา ฐมฺมเทสนํ
 อารภิ ฯ เทสนาปริโยสาเน จเปตฺวา สรทตาปสํ สพฺเพปิ จตฺสตฺตติสฺสชฺชฎฺฎิลา
 อรหตฺตํ ปาปฺถนีสุ ฯ สตถา เอถ ภิกฺขโวติ หตฺถํ ปสาเรสิ ฯ **(ธมฺมปทฺฐจกฺถาย ปจฺโม
 ภาโค/หน้า ๙๙ - ๑๐๐)**